



## Symposium SAS PTS

„Gdzie siedzimy, skąd mówimy?” O usytuowaniu w badaniach i pisarstwie antropologicznym

Kraków, 24-26 czerwca 2026 r.

Instytut Socjologii, Uniwersytet Jagielloński

### Zaproszenie do składania propozycji referatów

„Punkt widzenia zależy od punktu siedzenia” – to wernakularne opisanie związków pomiędzy procesami poznawczymi i afektywnymi a usytuowaniem podmiotu poznającego i odczuwającego jest niewątpliwie problematyczne. Niektórych może razić w nim implikowany wzrokocentryzm, innych – domniemana statyczność usytuowania podmiotu. Jednak – mimo tych ograniczeń – trafia w sedno ważnego dla antropologicznej praktyki badawczej pytania: jak usytuowanie osób prowadzących badania warunkuje zarówno sposób wywoływania materiałów etnograficznych, jak i wiedzę tworzoną na podstawie tych materiałów. Podczas planowanego Symposium SAS PTS współorganizowanego przez Instytut Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego i Sekcję Antropologii Społecznej PTS, proponujemy zająć się usytuowaniem podmiotu prowadzącego badania antropologiczne i konsekwencjami pozycjonalności badacza/ki dla kształtu antropologii jako pola badawczego i pola akademickiego.

Zapraszamy koleżanki i kolegów do zgłaszania propozycji referatów, które będą dotyczyły ich badań oraz doświadczeń w projektowaniu i realizacji szeroko rozumianego procesu badawczego (zbierania i interpretacji danych, pisarstwa antropologicznego, rozpowszechniania wyników czy też formułowania i wdrażania rekomendacji, ) i będą poruszały m.in. następujące kwestie:

**Definicje usytuowania** (ew. pozycjonalności) w badaniach etnograficznych: perspektywy teoretyczne i wywodzące się z doświadczenia konkretnych badaczy, w tym własnego.

**Relacyjność usytuowania:** wchodzenie w relacje z osobami w terenie i w tekście; wewnętrzne dla antropologii systemy regulujące relacje (np. etosowość, misyjność, porządność, przyjazność, solidarność, empatia); zewnętrzne systemy regulowania relacji (np. komisje etyczne, kody etyczne; dyskurs i praktyki psychoterapii; reguły i regulaminy zinstytucjonalizowanych miejsc badań); charaktery i typy relacji; „zażyłość kulturowa” – relacyjne ujęcia.

**Usytuowanie w wymiarze temporalnym:** czas jako przedmiot badań, antropologia historyczna, antropologia wobec przeszłości; etnograficzne „teraz” jako etnograficzna obecność (*present - presence*); antropologia przyszłości a usytuowanie wobec tego czego (jeszcze) nie ma; płynność i zmienność usytuowania, usytuowanie jako kategoria czasowa; „codzienna” i instytucjonalna temporalność badań i pisarstwa antropologicznego - ograniczenia czasowe, rytmika, fragmentaryzacja czasowa.

**Patrzący czy zerkający** (*gaze vs. glance*): rola spojrzenia etnograficznego w kontekście fragmentaryzacji i przyspieszenia badań terenowych; wzrokocentryzm i jego krytyka; praktyki etnografii poza obserwacją; etnografia wielozmysłowa a usytuowanie badacza/ki; oduczanie się (niektórych form) patrzenia.

**Usytuowanie w kontekście różnych skal przestrzennych:** krytyka postkolonialna a usytuowanie badacza/ki; peryferie, lokalność, swojskość jako (quasi)przestrzenne wymiary usytuowania; definiowanie terenu w kategoriach nie-przestrzennych; etnografia wielomiejskowa (*multi-sited ethnography*) i jej paradoksy; poszukiwanie „wioski” a teren jako „nie-miejsce”.

**Blisko/daleko:** dystans etnograficzny; zdziwienie/zaskoczenie a usytuowanie; niespodziewane odkrycie (*serendipity*); badania w „domu” („antropologia współczesności”); badanie tego, co bliskie, a problemy z pozycją ekspercką.

**„Wertykalny” wymiar usytuowania:** relacje władzy w terenie; badanie w górę, w dół, na boki itd.; usytuowanie wobec praktyk i narracji hegemonicznych; antropologia aktywistyczna; dążenie do udziału w debacie publicznej jako element usytuowania; rola ekspercka w antropologii; rywalizacja wewnątrz akademii/w polu eksperckim.

**„Zapraszanie” do siebie i „goszczenie” u innych:** zapożyczanie technik/metod z innych dyscyplin; prowadzenia badań etnograficznych w środowisku transdyscyplinarnym; praktyki międzydyscyplinarnej adaptacji/tłumaczenia jako przekształcanie i transformacje usytuowania badawczego w antropologii; za i przeciw „czystości gatunkowej” etnografii; wytyczanie, uświęcanie i wyszydzanie granic (akademickich); działania wokół/wobec granic dyscyplinarnych jako element usytuowania.

**Refleksja zwrotna a usytuowanie:** przesłanki i warunki refleksyjności; refleksja jako forma/rytuał; refleksyjność spojrzenia/zerknięcia antropologicznego a status wiedzy; wiedza, intuicja, niewiedza – refleksja zwrotna nad możliwościami i ograniczeniami poznania antropologicznego wytyczanymi przez usytuowanie badawcze.

Propozycje referatów prosimy nadsyłać na [antropologia.spooleczna.pts@gmail.com](mailto:antropologia.spooleczna.pts@gmail.com) do dn. **15 marca 2026 r.**

Zgłoszenia prosimy przesyłać w formie załącznika w formacie .doc albo .docx, który zawiera:

- imię i nazwisko autora/ki;
- przynależność instytucjonalną (jeśli dotyczy);
- adres email;
- tytuł proponowanego referatu;
- abstrakt (do 200 słów);
- 3-5 słów kluczowych (odnoszących się do wskazanych w CfP pól problemowych).

Czekamy na Państwa zgłoszenia!